

ივეროსი

რედაქცია:

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტელეგრაფი.

ბაზმის დასაბარებლად:

და განცხადებათა დასაბუჯად უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანკლარობას—სასმლის ქუჩა, ბანის განყოფილება.

ფასა განცხადების:

ჩემუდგები ტიპოგრაფია 8 კაპეტი.

თვე	ბან.	კ.	თვე	ბან.	კ.
12	10	6	6	6	1
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	3	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე წამყვანი—ერთი წამყვანი.

ტელეგრაფი № 92.

საწყობო ვოკლის ახლო ავტო-ლის ქუჩის ბოლოს.

წავის საყვეთესა თვისებისა

ამ წავის მჭკარტილი და სუნი სრულებით არა აქვს, რაც დაამტკიცა საბჭოს დარბაზის განათებამ ყოველ სმოსანთა კრებაზედ. ეს წავით ტყე-ლისში იმყოფება მხოლოდ საწყობოში

ამხანაგობისა „სვეც“

შემხლებმა ამ წავისა შევეცილია განსაკუთრებით ბაქოში **ი. ბ. ბორნი-ჩინ** წავის ქარხანაში. ფერი წავისა 1/2 მარკა, როცა ანთია არც სუნი აქვს და არც მჭკარტილი, ალი ნამდვილი თეთრი აქვს, ათი საათის განმე-ლობაში არს ძლიერება არ აქვს. **ფუთი ღირს 1** მანეთი გავაზავენი-ლად და გავაზავენი 1 მან. და 10 კ. თითოეულ მუშტარს იმის დასამტკი-ცებლად, რომ წავით სწორედ ამ ამხანაგობისა, მიეცემათ ანგარიში ამხა-ნაგობის ბეჭედ დასმული. დაკვეთა შეიძლება ტელეფონით და ქალაქის ფოსტით არა ნაკლებ 3 ფუთისა და გავაზავენი მთლიან ღირსეფ. წავით გავაზავენი რკინის ქვაბებით ამ წარწერით **წავით საყვეთესო თვისებისა წავის ამხანაგობისა ავტო.** (10—9)

შოკაბის

რედაქციისაგან

რადგან ყურნალი ამომისი **I** ნო-მერი სულ დაუბრუნდა ხელის მომწე-რლებს, რედაქცია ხელ შეოიერდ მხე-ქდავს ამ ნომერს და ახლო ხელის მომწერთ პირველი წიგნი აპირლის შუა რიცხვებში გავაზავენიბათ.

(6—3)

ნის ქუჩაზედ, ექიმ კუკუაშვილის სა-ხლში, და ვიღერ კრება შესადგმო-დეს, წარმოუდგინა მას, წინაა-მძღობს, დებუტატთა საკრებოლო კა-ნცელარიაში საბუნო თვინათ უფ-ლებისა, რომელიც თუ არ წარმოა-დგინეს, არ იქნებინ ჩაწერონი სი-აში. (3—1)

ტელეგრაფი, 18 მარტი

იმ გარემოებაში, რომ ჩვენმა სა-მეურნეო საზოგადოებამ ადრეა დაპირა ვურის მოყვანის განკარ-გების შესახებ, დიდი დაპირაგი ასტეხა მეურნეთა შორის. ამის შე-სახებ შორეულ ადგილებზედაც სე-კი წერილები მიავივდა. ამისთა-ნა თანაგრძობის შემდეგ უფრო უმეტესის სიახლოვენით ვასრუ-ლებით ჩვენს დაპირებას შეი-ძენფთა წინაშე და გავუზარებთ ბნ. ი. ს. ხატისოვის მოხატების შინაგანს. ეს მოახსენება დახეჭვი-ლია გ.ზ. „Кавказ. Сельское Хоз.“ (№ 14) დადევანდელს წა-მურში.

და მიეჭარებოდა... ეს იყო ჩვენი კა-კო. ქალაქში ხუთს წელს იყო და კარგად გავარჯებულ დიაკვანი შეიქმნა; მოძღვრის შემწეობით დია-კვანობის ეგზემენიც დაიჭირა და ვა-ამწესეს ერთ-ერთ თვის სამშობლო სოფლის მახლობლს სამრეგლოში და ცხლა იქით მიემუჭრებოდა ვახარებუ-ლი. რაც ხანი ქალაქში სცხოვრობდა თავის საცარველო მშობელი დედა თვა-ლით არ გავცანდა. გულის დედაქალით მოყოლია იმ საათს, როდესაც ვახა-რებელი გავაზავენიდა თვედეს, იმ თვედეს, რომელიც იმის სიყვარუ-ლით გამსქვალული იყო, რომელსაც დღე-ღამე სულ ის მჭონდა ფიქრად, რომ მისი კაკო რისამე ღირსი გამ-ხარად იყო და იმედში გამეპართლები-ნა...

კაკოს თუეცა უხაროდა ერთის მხრივ თავისი გამწესება, მეორეს მხრივ გული ეთანადებოდა და რა-ღასაც საწყენს ეუბნებოდა. უჯანსკ-ნელის ექვსის თვის განმავლობაში, თვის დედისაგან არავითარი ამბავი

სწორედ დიდად მასამომავლო ამ-ბავიბა, ამბობს პატრიცეველი ავ-ტორი, რომ თითქმის პირველად ჩვენმა საზოგადოებამ ჩამოაგდო დაპირაგი ვურის მოყვანის შესა-ხებ. ჩვენის საზოგადოების 45 წლის მთავარწინა რომ გავიფიქ-რებისწინათ, ერთხელ იმისთანა კრებას ვერა ვნახე, სადაც წაყი-რებული ყოფილოუს მოხსენება ვურის მოყვანის შესახებ, იმის გა-ვრუტების გამო. მთელი თვისი ძი-ღედ-ღივდ, უკრებდებოდა და შე-ძენდა საზოგადოებამ მოანდობა სრუტას იმისთანა სამეურნეო მცე-ნარეთა შესახებ რომელიც უფ-რო ნაკლები მნიშვნელობა აქვს ჩვენს მეურნეობაში, ვიდრე ვურე-ულობის მოყვანას. ამავე გზას ადგა აქამოდ თვით მთავრობაც. თუ რა მნიშვნელობა აქვს სხვა-და-სხვას სამეურნეო მცენარეთა მო-ყვანას ამიერ-კავკასიაში, ამის შე-სახებ აი რა ცნობებია მოყვანილი მოახსენებში. მთელს ამიერ-კავკა-სიაში ვენახებს უჭირავს 60,000 დესეტიანა მამული; ყოველ წლი-ური შუათანა მთავალი 8 მილი-ონ ვედრს ღვინის შეადგენს და ფულად დაფასებული კი 12 მილ-იანათს. ბამბის უჭირავს 30,000 დესეტიანა, რომელიც იძლევა 600,000 ფუთ ბამბას, დირბეუ-ლობით 4 მილ. მასთანადე თამ-ბაქის, ლობიანის, მუხუნდოს, სელს და ისეო მცენარეთ, რომელთაგა-ნაც ზეთი გამოიხდება და სხვ. უჭირავს სულ 20,000 დესეტიანა და აძლეც პატრონს წლიურს შემოსავალს ვიდრე 3 მილიონამ-დე. ამის რომ მოუმატოთ შემო-სავალი ხილეულების, სათბო ადგი-ლებისა და ბოსტნეულობისა, ყო-ველისავე შემოსახებულ მცენარე-ებიდან აქაური მეურნეობის წლი-

არ მიიღო და აი ეს გარემოება აწუ ხებდა მის ჩორჩას და უმანკო გულს; ემინორა—ლეღის ხომ არა აუტლდა; იმ დროს, როცა მე ასეთს ბედ-ნიერებას მივალწეო... მოღის კაკო გზავდა და შეჭირავს. ოცნებამ წა-ილი ჩვენ ახალგაზრდ დიაკვანი: აი, ვითომც, კიდევ შევიდა თავის სო-ფელში და შეიარა უმთავრესი ღი-რები... შეხებდა თავის ოჯახს და ი-რანაბა თავისი დედა ურდოზედ თაღს ტანისამოსში, მომღიმარე და კეთი-ლის სახით და უფრო მოუმატა ნა-ბიჯს... აი მიატანა ფოსმა... ძლიერ-მა ეყუა შეჭმენს, ვამოწყვეტე და მან ჯოხით მოიგერა. თვედეს, მისმა დედამ დაინახა, იცნო, სისა-რულით ბანიღვან ვამოეყუა და თავისი კაკო გულში ჩაიჭრა... კაკო ბევის ამ გვარ სასიხარულო ოცნე-ბაში წავიდა, ერთ ლავას რომ წა-დარა და დახეჭვდროდა, იმინაროდ თა-ვადწიყებულ იყო მშობლის უნა-ხაობით, რომ წყალთან მიხლოვება ვერ შენიშნა და კდედაც შეტობა

ური შემოსავალი შეადგენს 25—26 მილიონს. მაგრამ ამიერ-კავკასიის გუბერ-ნიებში მარცველულობას-ს, ესე იგი ხორბალს, ჭვავს, ქერს, ახლ, ფეტვას, სიმინდს და სხვ. უჭირავს 1.600,000 დესეტიანა, ესე იგი 14-მეტრ მეტი ადგილი, ვიდრე სხვა მცენარეებს. დესეტიანის შუათანა მთავალი 50 ფუთიც რომ ვინა-გარიბოთ, მთელის წლის მთა-ვალი შეადგენს 80 მილიონ ფუთს, რომელიც 40 მილიონ მასთანადე მარც უნდა იქმნას დაფასებული. ეს ერთის შეხვედრით დიდი მთა-ვალი ძლიერს ჰყოფნის, რომელმე ადგილობრივს მკვიდრს, მართო 16 ფუთიც რომ ვინაგარიბოთ წლიური ხარჯი სულზედ.

როგოც საზოგადოება, აგრე-დვე მთავრობა აქამოდ, ჰჭრუნ-ვადენ ვაზის მოყვანისა და ბა-ღოსანობისათვის; გამართული იყო საზოგადოებო ვენახი, სახადისნო სკოლა, კავკასიის საფილიოქსერო კომიტეტი ყოველს წელს ჰხარ-ნის ვენახების გადასარჩენად ფი-ლიოქსერისა და სხვა სენისაგან, ამ მოკლე ხანში ქუთაისის მას-ლობადად გამართება საფილიოქ-სერო გამოსაცდელი სადგურე, სადაც საბრკვლიანად შესწავ-ლულ იქნება ყოველი გაჭირვე-ბა ვაზის მოყვანისა და ღვინის კეთებისა და სათანადო წმალი მოახსენება შეძლებისდაგვარად. ამრეშუის მოყვანის გასამდიერე-ბადად უწინ, ნუის ახლოს იყო საბარეშუბო სკოლა, ახლა კი ტელისშია დაარსებული დიდი სადგური რომდენისავე განყოფი-ლებით, რომელიც აგრეველებს სა-რეკეთესო წესებს ამრეშუის შიის მოყვანისა. ბამბის მოყვანისათვი-საც განსაკუთრებული მცოდნე გა-

გონება-დაუტანებლად. რა იგრძო ფეხის სისველე, მხოლოდ ბამბა მოვი-და გარს და ვამოეკვა. ახლა მიხე-და, რომ მისი ტბილი ფიქრები ოც-ნება იყო მხოლოდ და სიხაროით მოჩვეებული. დიაკვანი ახლა სხვა-და-სხვა ეტემა და სამწუხარო ფიქრმა შეიპყრო. მზე ჩაიღოდა; ქარი გვუზუნე-ლი და შემოღგომის მოწყენილი უო-მისოდც ჰქუნდეს არა სასიამოვნო ფერს სდებდა. კაკო მიუახლოვდა კი-რელი შეხება და იმით ჰკითხა ავლე-ნებით თავის დღის ამავი. მწყენი-ბა სსსამომავლო ვერა უთხრეს რა: უამბეს, რომ ამდენსა და ამდენს დღეს ავად იყო თვედ, მერე გარდაიცვა-და და სოფლის ხარჯით დაბამრე-სო...

კაკოს მამა-პაპეული იყო აობრე-ბული და უპატრონო იქნა; იარა გულტობილი მზე თვედეს ხელი... მწა-რედ თვალ-კრემლიანი კაკო თვითე-ულად ათვლიერებდა თავის დღის

ცინაღმბრული და საზოგადოებო სა-დგურის გამართული; თამბაქოს მო-ყვანის გასაკუთრებლად ლავადე-ნიშ მიკოდნე კაცია დანიშნული ზე სა-მაგადოებო პლენარაციც არის დაა-რსებული. არ აჯლით აგრეთვე ცო-ტაოდენი მინც უკრებდებოდა სა-ქილდის მოყვანას, სახადისო ადგილების სასუქესოდ მოწყო-ბას და ტყის სუქეს.

ხოლო მარცველულობის მო-ყვანის საქმე-კი, ჩვენდა სასირ-ცხვილოდა, სულ უკურადებოდა არის მიტოვებული. ჯერ არაფე-რი არ გაკეთებულა არც საზოგა-დოებისა და არც მთავრობის მიერ ჩვენის მეურნეობის იმისთანა მწი-ლისათვის, რომელიც შეადგენს უდადესს წყაროს მეურნეობის შე-მოსავლისა; ჯერ თითქმის არ მოგვარებისა იმ მცენარეთა, რომელიც მეურნეობის დედა-ბოძსა და საბრკველს შეადგენს აქამო-მდე ჩვენ ერთი იმისთანა კაცი არა გვეუხს არც საზოგადოებისა და არც მთავრობისაგან დანიშნული, რომ ცოტადე მინც ესმოდას და შეგნების უკრებდა ვურის მო-ყვანის საქმე ჩვენს ქვეყანაში. ერთი იმისთანა კაცო-კი არავინ მოიძო-ვება ჩვენში, რომ დაბეჯითობით იცოდეს თუ რა და რა ჯურს ვური მოადის ამიერ-კავკასიაში.

აქამოდ ვურის მოყვანის გან-საკრებლად მართო ევროპოელ გუბერნის საყარო გამოცდა გუ-მართავს სამეურ საზოგადო-ებას. ამ გუთნების გამოცდამ ცხადად დაგვიბტეცა, რა დი-დადის ინტერესით იცვებდა ჩვე-ნი მეურნე ვურის მოყვანის საქ-მეს, რადგანაც მას შემდეგ დიდა-დელი ევროპოელი გუთანი გავრ-ცვლდა ჩვენს ქვეყანაში. ჩვენის მეურნეობის უმთავრესი წყაროსი—ვურის მოყვანის—ამის-

ნაშრომ-ნაღვეს, იგონებდა მის ამავს, მის მზრუნველობასა და მხნობას, იგონებდა, რა მოუთმინებლად ელოდა საცოდელი შვილის დიაკვანდ გამწე-ნებას და მღულარე კრემლს აბნედა. მოუკვდა და ჩაფუთვა გული კაკოს ამ ნახვრეთა და ნახარა დაწახეთი, მაგრამ რის იზამდა... ბოლოს თვი-თონვე მოავიკონდა სღმობო წყრი-ლის სიტყვები და თავისი თავი თვი-თონვე გაბნევედა და გულში ვითოქე-რა, რომ მოთმინება საქმეო. მეორე დღეც კაკომ თავის ნაამავარ და სა-ყვარული დღის მოსახლოვებლად წა-კვა ვადახაბებელი მღელღელს და ვასწო-იმ სამრეგლოში, სადაც ვამწყესეს...

VI სამრეგლოში ახალი ფეხ-შედგე-ლი იყო კაკო და ხალხი პირველდ ექვის თვლით შესტკეროდა; მაგრამ მისი მშენებრი კთხევა-ვლობა საყ-დარში ყველას სასიამოვნოდ ჩრჩიო-და. ცხოვრებაში კაკო გამიკედლი იყო და საღამომდის რომ მშვიერ-მწყუვლი ეველო, ერთ ლუქმა ჰუ-

ფელეტონი

კაკო დიაკვანი

(მორბობა)

V

(დასასრული*)

გეორგიანთების შუა რიცხვები იყო. პირი საცაოდ ცოცხ იდგა. გზები და მინდორები გავილით ტა-ლახებში იყო სახვე, დრუბლიანი ცა წვიმა ავდარს იმუჭრებოდა. ტყე-მი-დარბობა, გატრელებული, მოსაწყე-ნად გამოიყურებოდა, ამ გვარს ამინ-და და ბუნების მოწყენილი ვი-ვა-გლახში ერთი ახალგაზრდა ყმაწვილი მიეგზავრებოდა ქალაქიდან სოფ-ლისკენ. გრძელი ჩოხის კალთები ჩა-ერქო სარტყელში, თავზედ ეტრაა შვიი ნაწლის თუშური ქუდი, ფეხზედ ცევა ხარახული კობტა წულები, ზე-რატზედ ვიდა თვისი ბარგ-ბარხანა

* იხ. „ივეროსი“, № 58.

საქართველოს
საბჭოთაო
დემოკრატიული
რესპუბლიკის
საგარეო
აღმსრებელი
აპარატის
გამომცემი

წლის ბავშვს ყინვა-სიცივეში ამ მანძილის გავლა; მაგრამ მინც იტანს ამას, გურულს ბავშვს სიცივედ შერაზინებს, თუ სწავლა იგემა. ხშირად შიშველი ფეხებით ძველს შალის ხალაში გახვეული ზურგზე საწიგნე-გადკიდებული მიაბაობს მუხლამდე თოვლის და ტალახს და გაბრწყინებული სხივი სასწავლებელში მიეშურება.

წელს ნამეტარი მცირე ზამთარი შეგვესწრა; მოხუტებულები ამბობენ: დიდი ხანია ამ გვარი ზამთარი არა ყოფილა. თებერვლის ოციდან თბილი დღეები დაგვიდა და ყინვისაგან დაზრული ძელები გავკითბო.

სურბელი

მ. ჭუბინი, 15 მარტი. დიდი ხანია მას შემდეგ, რაც იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოებამ დაბარა ქ. ჭუბინში წმიდა სანთლის ქარხანა. ამ ქარხანის აღმ-მციემობა, როგორც დარწმუნებით ვიცით, ყოველ წლივ არის არა ნაკლებ ოგად სქუთას სახსარს მასობას, ცხადია, რომ ამოღენა ფული კოტა მოგებას არ მოუტანს სამღვდლოებებს, ის აწინა-მოცემობა გერგონანდ რომ სწრა-მოგედეს. სამწუხაროდ, სამღვდლოებამ დღემდის არ იცოდა როგორ სწარმოებდა სანთლის ქარხანის საქმე და სდარბოგორი იმარჯებოდა სანთლის მოგება. სამღვდლოების კრებაზედ, თითქმის ქარხანის, დაარსებამდე, აცხადებდნენ ბევრნი სურვილის ამ მოგებას და ხარვის გავებისას, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს კანონიერი სურვილი სურვილად ჩრბოდა და იყო ხმად მღვდლებლისად უღატანის შინა. ასე გასწავთ ჩვენს სსსულისეოა უკრნალი „მწევი-სი“-კი არავითარ პასუხს არ იძლეოდა ამ დღედაც საბატო სავნის შესახებ.

დღეს-კი, როგორც ნამდვილად შევიტყუთ, იმერეთის ეპისკოპოსს გაბრიელს იღვრეშავს კომისია, რომლისათვისაც დაუფლებია გავიგოს ყოველივე ვითარება სანთლის ქარხანის აღმ-მციემობისა. ამ კომისიის წევრებად არიან დანიშნულნი: დეკანოზი რ. გიგაური, მღ-ნი ფ. ფხაკაძე და ნ. ხუციშვილი. პატრონობა ჩემ-მოსხვებულთა თავდებობა იმისა, რომ ისინი გულ-დასმით განხილვენ ამ

იმეე სიფელში მოსახლეს. ახლო-კი კავოს ბაწია ქობს კოტა შწი დაელო. ნინომ პაწია ფანჯარას გაუტეოთ თეთრი ფარდა. ტახტს წინიდან არზია მოვლელული ფარდა ჩამოუბა, ლოგინი მფარაში ჩააღვა და იმისაც თეთრი ზეწარი გადაფარა და ოთახს ყოველის მხრივ სისუფთავად დეტუო, მაგრამ ოთახი ისეთი ნესტიანი იყო, რომ შიგ ცხოვრება მხოლოთ ვაქორე-ბულთ, უზინათ შეშელოთ. სწორეთ უზინაონი და ვაქორებულნიც ესენი იყვნენ. სხვა რიგინი სადგომი მათთვის საბრელოში არ მოიპოვე და ბედს რაც ერუტებინა, იმას უნდა დასტურებდნენ... ხალხში რომ დაიწყებდა კაკო ჩივილს, სადგომი ოთახი არ მივარჯა, ნამაინათა, აქეთ-იქიდან წაბუტებულდნენ ერთმანეთში: „თუ არ დაუღობია, ახლა ეტყვიან“ სახლებს დაუდგენენ, —რას სივდება და იზარტება. ვიცით, ვისი შვილიც არისო... რამდენი ხანიც ვადიოდა, იმდენად

სამღვდლოებისათვის ფრიად საყურადღებო საქმეს და თავის აზრს გაუზიარებენ მომავლის სამღვდლოების კრებას. მხოლოდ ამით შეიძლება ბოლო მოვლიდ ამ ქარხანის შესახებ მითქმა-მოთქმას, რომელიც, ვინ იცის, იქნება უსამართლოც იყოს და იქნება სამართლიანიც.

ი. სტ—მე

ს.მ. მელამედარი (ოზურგეთის მკარა): ჩვენს სოფელს ჰყოფს მდინე ნატანები ორ ნაწილად. ჩრდილოეთით სდევს უმთავრესი ნაწილი ამ სოფლისა; სამხრეთით-კი მცირე ნაწილი და თვით საზოგადოება დგაბზე, სადაც იმყოფება სასაფლო კანცელარია და სასწავლებელი. ჩვენს სოფელშია კანცელარიაში პირდაპირი გზა მიდის და მანძილიც 5 ვერსამდე იქნება. მიმსვლა ძნელი არ იქნებოდა, მაგრამ ხელს გვიშლის ერთი ვარემოება; ეს ვარემოება ის არის, რომ მდ. ნატანებზედ რიგინი ხიდი არა გვაქვს.

არა ერთხელ ყოფილა ღობააკი ხიდის გაკეთების თაობაზედ, მაგრამ ვერ-ჯერობით ეს საქმე ვერ მოვიდა თავს. მდ. ნატანებზედ უბრალო ხილი, ერთი მეორეზე წაბმული ხე, რომელზედაც გასულა საშიშია. ეს საწუხარია მით უფრო, რომ ჩვენის სოფლიდან ბავშვები დღიან სასწავლებელში. მოდივდება თუ არა მდ. ნატანები, უბრალო და გაუზგარეგნელ ხიდს მისიერებს შავის ზღვიანავს. ამის გამო მისწავლე ბავშვები ხშირად აკლდებან სკოლას და სწავლაზედ ხელი ეშლებათ. ეს სასწავლებელიც დიდს საშუალებას გვაძლევს, აქ სწავლა-დამთავრებულები გადადიან უმაღლეს კლასებში ქ. ოზურგეთში, სადაც იმყოფება სასულიერო და სამოქალაქო სასწავლებელი. ურდოა არ იქნება, რომ თვით მეღმეტეულ-რლებმა და საზოგადოებამაც ყურადღება მიუქციათ ამ ხიდის გაკეთებას. ვინცაბან მამასახლისის მოვლენობა, რომ ამისთანა საქმეს თვალ-ყური ადევნოს და აღძრას საზოგადოებაში სურვილი ამ კეთილი საქმისა.

წარმირი მისხმითობა

(წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების და „ქართული წიგნების ბუძის აშანავაობათა“ საყურადღებო)

ყველამ ვიცით, რომ ეს მხარე დღესმე თავის სწავლა-განათლებლით

ცხოვრება უწყველდებოდა კაკო-დიკავასა. რაჟა მარტო-მარტო ცხოვრობდა, თავისი მცირე ჯამაიკი და შემოსავალი მაშინაც არა ჰყოფნიდა. ესლა-კი, როცა დასკოლიანდა, უფრო გაუჭირდა ცხოვრება... დადგებოდა ზამთარი და შეუწყვეტილი ჯამა დადგებოდა ხოლოც კაკოს. მთენის წლის განმავლობაში, —განსაკუთრებით უფრო ზამთარში, უნდა ეჭრუნა საწვავ შემოსავლის, რომ სიკეთესაგან და ყინვისგან უთხისოდაც დასტურებულს ქობში სტინი არ ამოღებოდათ. ყოველ დღე დაირებოდა მინდორ-ტყეში, ჰკრებდა აქეთ-იქიდან ფიჩხს და ეწილდებოდა ზურ-ფლი შინ; ზოგჯერ ისრე გათავებდნენ ღამე დღეებს, რომ მათი თუნუქის-ფენი გაკრებულ-გაყენული იგდო უშეშობის გამო... როცა ავის ამინდების გამო კაკო ტყე-მინდორში გვიდარგავიოდა, იძულებული იყო კარდა-კარ ჩამოეარა მუხობლებში და თითო წყირი შემეა ღრგჯით და მუღა-რით გამოეგრბინა მუხობლებისათვის.

უმაღლეს წერტილამდე იყო ასული; აქედან გამოდიოდნენ საუკეთესო მამულიშვილი და შუკრული და აქედანვე ფინებოდა ჩვენს სამშობლო ქვეყანას სწავლა-მეცნიერება მაგრამ დღეს ეს მხარე მეტად უკან სდგას. ამის გამო ამ მხარეს ეკირება დიდი ყურადღება ზემოხსენებულ დაწესებულებათა და ყველა იმათი, ვისაც მოაგონდება ამ ქვეყნის მცირედენი სიკეთე. მართალია, სამი-ოთხი სკოლა არსებობს აქეთ, მაგრამ რა ქონს სკოლებს, როდესაც მათ არავითარნივე საღსარი არ მოეპოვებათ, რომ ხალხში სხვა-და-სხვა სასარგებლო წიგნები გაეცრეოლან და ამით განვლდვიან სწავლის სიყვარული... აქაური სკოლები, თუმცა თავის წმინდა მოვლენობას შეძლებს მისგან ასრულენ, მაგრამ მათი წიგნების „შეკვები“ რომ კაცმა ვაღამარე-გამომარჩიოს, ერთ რიგინ ქართულს სკოთხვე წიგნს ვერ იპოვოს, თვინერ აღდგენისა“ და „მუხების-კარისა“ ხშირად ხალხი მოგვიმართავს და გვთხოვს: „მასწავლებელი, გთხოვრებოდა წიგნები მოგვცეო საკითხავთა“. მაგრამ, სასწავლოდ, ბევრჯელ იმათ ასეთ-გულწრფელი თხოვნა ჩრბება დაუწყებულდებელი, რადეც წიგნების უქონლობა გვიჭირდებას საქმეს.

ამიტომ საქირია ზემოხსენებულმა „საზოგადოებამ“, „ამხანავაობამ“ და სხ. თავისი გამოცემანი მოაწოდოს აქაურ ხალხს უსასხარო.

სოფ. მუსხის სკოლასთან ჩვენ განვიზრახებთ დავაჩსოთ სახალხო სამკითხველო—წიგნთ-საკაცი და ამაზედ უკვე ვსთხოვეთ ჩვენს სკოლების ინსპექტორს მ. ახახინდრეტ ამბროსის ნება-რთვა და, თუ მივიღეთ ამის ნებადგება და თუ აკონდა ქართველმა საზოგადოებამ და ყველა იმათ, ვისაც გული შესტკივა მესხლებისათვის, შეწყობა აღმოგვიჩინეს, იმეღია სოფ. მუსხში გვექმნება რიგინი სამკითხველო წიგნთ-საკაცი, სადაც შეუძლიან ხალხმა თავი მიიყაროს კირა-უქმე დღეს და წიგნები იკითხოს.

მისში სკოლებიდან ვასულ შევიტრებსაც (სწავლა დამთავრებულს და სხ.) შეძლებათ წიგნების და ტურნალ-გაზეთების კითხვა და, უძვეველია, უფრო განვითარდებიან და აღარ და-

სამალო და სათხოვარი რა სკირთ მავათია, იტყუნდენ ხოლოც ზოგინერთნი მეზობლებნი, ეგენი სულ გვრე თვალ-ხარბები არიან, უნდათ გლებს-კაცობას რამე ასინცილონ; გვრე მათხოვრობას არიან დადგეულობა“.

კაკოს ქობის კეღლები ჭურჭურტუნებითა და ფარდალებით იყო სხენებ და ზამთრის ქარიშხალი და ყინვები თამაშულად შამოქმენებდნენ შიგ.

VIII

იანერის ყინვები გამეფებულყო, ცას მოეწმინდა - მოეკრებოდნენ და ხშირის ვარსკვლავებით იყო მოქედილი. ყველას შეეკრება კარები და თიბლს ბოსლე-ოთახებში ტკბილს ძილს მისცემოდნენ. ვარედ მდებარება ჩამოეარდნილიყო მხოლოდ აქაქ ხან გამოშვები, ყინვისგან შების წუხებელი ძაღლები რაღაც საშობისობა და თავ-ზარ დამცემის ხმით გაბლყოდნენ და ამით არდგევდნენ დამის სიწუმეს... კაკო ღიაკვანს ერთ წყირი შემეა და აქადა. „ფე-

აიწყებებთ ის, რაც სამი-ოთხის წლის განმავლობაში შეიძინეს ჩვენს სკოლებში. ამასთანვე, სამკითხველო რომ ექმნება ჩვენს ხალხს და კირი-უქმე დღეს წიგნების კითხვაში იქნება, სოფლის „ოღებში“ (ოთახი სა-ზამთრო) ერღობანგზებელ უსაფუძვლო და უსარგებლო ყაყინ, ხშირდებოდალანდარობა და სხვ. ამისთანა უსარგებლო ვართობა მოისპობა—ხალხი დაწყენარდება, ვაგომოხლოდება, თავზედ ხელს მოისვას, მოიგონებს დროსა წარსულსა, გულის ხმაში ჩავარდება და, ვინ იცის, იქნება ძველთა მახსოვა მხნეობამ და დაწინაურებამ ახსოვთა უნარი რომ გამოაჩინინოს. ღერეთა შენითა!

ვ. კობახიშვილი

კრუსეთი

როგორც ვუწყით, ფანლიანთი თუმცა რუსეთის სამფლობელოშია და სულ არ მილიონს ხალხს შეადგენს, მაგრამ საკეთილი ჯარი ჰყავს, საკუთარი წესი და რიგი ქვეყნის მართვისა და საკუთარ ფულს-ც-კი სტარის. ვაზეთებში უკვე მოყენილია ცნობები ფნლიანდის სამხედრო ხალხთ-ღირცხვის შესახებ. ვაზ. „Nya Pressen“-ში დაბეჭდილია, რომ რუსეთის ჯარის ფინების ნაწილის შესანახად 1895 წლიდან დაწყებული 1897 წლამდე უნდა დასტეროს დაბეჭდვა 19,661,929 მარკა, წლიურად 6,554,000 მარკადე. ვაზ-ჩვეულებრივ ხარჯისათვის-კი ვაღდე-ბულია 2.073,000 მარკამდე, რომელიდანაც 1.600,000 მარკა იარაღის შეცვლაზედ უნდა დაიხაროს; 400,000 მარკა — ფირდისხეგის კედტის კორპუსის ახალს შეზონის ასაგებად; 130,000 ტელეფონის გასაყენად ზღვის ნაპირის ზოგირთის ადგილებში და 600,000 მოულოდნელის ხარჯისათვის არის დანიშნული. მასთანავე, ზემოხსენებულ დროს განმავლობაში სამხედრო ხარჯთ-ღირცხვით ფნლიანდით და სანისათვის დახარჯება 22.391,929 მარკა. ხოლო არაღებ ჩვეულებრივი სამილიცო თანხის შემოსავალი 6,030,000 მარკას არ აღემატება, მიტომ ჰელსინგფორსის სემიი გელა მალან დადგეუბულია

ჩა“ ვალუტებულთი იდგა და, თითქოს ისიც სწუხება, რომ თავისი პარტონები ველარ ვაათობ... საცოდავ ცოლ-ქმართ ძილი არ ეკიდებოდა და საშინლად ბაბათობდნენ და თაქნა-ბრებდნენ სიცივითა... მართლა ისეთი ყინვა და ტყვრა იყო, რომ ვაღაგეფუთობებინათ, სეტყვად იქეთდა და რაკუნთა დადგეოდა ვაათიშლს დღემამწავლდ. მცირე ხმანურობა ისეთის წყრალით ისმოდა, თითქო ზარსა ჰრეკენო.

გათუნდა კირა დღე; გაშუქდა თუ არა, ეკვლესისი მნათვე ცისკრის ზარი ჩამოჰკია. გამოიღვიბა ხალხმა, გამოიღვიბა მღვდელმა და გემურ-ღვინს ლეთის სახლისკენ; შგროვდნენ საყდრის კარებთან, მაგრამ კაკო ღიაკვანი არ ასად სჩანდა... მივიდნენ ქობანა, კარგი-ფანჯარა დაურაკუნეს, მაგრამ მინც არად სჩანდა, ხმას არ იღებდა...

— მამაცხონებულს გულიანად ჩსინებია, ახალგაზდა ბიჭია და ისრე სინავს, რომ არც რაკუნი ესმის და

იმის გამო, თუ რა თი შევავსოთ და-ნარჩენი 16. 361,929 მარკო.

სახელმწიფო საქვის შეგრობულს დებარტამენტებს ვაღაუფლებითა სა-სამართლო ცვლელენანი შემოიღონ ასტრახანის გუბერნიისა. ეს ასტრახანის გუბერნია, სადაც საქმან ხოლოგობის დროს მკვერთ აუჯანყდა ექიმებსა ხოლოგანს რადა სწამლობოთა, დავისა საავადმყოფოებს, ცვეხლი წიუტრია, იქაურბა განი-ავა და ხოლოგით ავაღმყოფნი ისევ სახლშივე წიუყენა.

პროვინციის დრმატიული არტსტი ივანო-კოზელსკი, რომელიც ტფილისშიაც არა-ერთხელ ყოფილა ვაზ. „Сарат. Столж“-ის სიტყვით, ჰკუილდენ „შეშოლა“.

მალის სულიერი თვისებანი

ჩვენ ამას წინად დაბეჭდილი გვეკონდა პირველი ლექცია პ. თ. კობახიშვილის, წაკითხული პეტერბურგში ქალის სულიერი თვისების შესახებ. ენო-არე ლექცია ამ საგნისავე შესახებ კობახიშვილს წიუტახავს 9 მარტს. ლექტორს შეუდარებია სულიერის თვისებანი მამაკაცისა და დღეაკაცისა. გონებრივ მოღვაწეობის მხრივ, დღეაკაც საზოლიტიკო ნიუს არ არის მოკლებული (დღეათა შორის ყოფილან შესანიშნავი მეფენი, რომის კეისართა მეუღლენი); დღეაკაცს ბევრჯელ გამოუჩენია თავი სარწმუნეობასა, ხელოვნებასა, ლიტერატურასა და ფილოსოფიაშიც-კი; დღეაკაცს თვისებად აქვს იგივე სულიერი მოძრაობანი, რაც მამაკაცს დღეაკაცებს ხშირად რევოლუციისის დროს წიუტეხებოთა მამაკაცის სისხლის დასაღვრელად და სასტიკად მოსატყვევად. იმათვე დიდი სიმტკიცე სახითა გამოუჩენიათ სა-პოლიტიკო და სარწმუნოებრივს საქმეში.

სიყვარულით დღეაკაც ისეთის ვა-ტეცებით არ უყვარს, როგორც მამაკაცს; დღეაკაცი სიყვარულის დროს უფრო ნაკლებს სიათონებასა ჰკრბობს, მაგრამ იმის სიყვარული უფრო მტკიცეა, ზედ დათოული აქვს დღეობრივი გრძნობა, იმორჩილებს და იმონებს შიფელს იმის არსებას. მამაკაცისათვის სიყვარუ-

არც ძაბილი, წილილდელა ერთობა იქ მისულა.

— რას ამბობ, კაცო, ახალგაზრდა ცოლი ჰყავს, ისრე ჩიქინებოდა ტლილად, რომ ცოლაც დაივიწყებოდა და წიფავდა, მერე რა ჯოჯო-ხეთი სიცივე იყო წუხელს იმ ვავერანებთან: — დაჰკა ე ფენი მა კარებს და დაუყვირე, ჩქარა ავაცეს, მღვდელ უნდად, დღეამტკა ეთორემ. პირველმა რამდენჯერემ კიდევ დაარაკუნე, დაუბახა, მაგრამ ამოდა; ხმის გამცემი შიგნიდან არავინ იყო... ბოლოს მისულანი მეტად შეაწუხა დილის ყინვამა და შეამტკიცეს კარები, შევიდნენ ქობში და საშინელი სურათი-კი წამოაუღდათ თვალწინ: საწყალი კაკო და ნინო ლოგინში გაფიჩხბულიყუნენ ყინვისაგან და საუკუნოდ დღეინათ...

ვ. კობახიშვილი

სოფ. მუსხი 1894 წ. თებერვლის 28.

